

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ

ThS. Hồng Cẩm Ngân

BÀI GIẢNG
DÂN CƯ VÀ MÔI TRƯỜNG
ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

Trình độ: Đại học
Ngành: Ngôn ngữ Anh

Cần Thơ - 2023

LƯU HÀNH NỘI BỘ

MỤC LỤC

MỤC LỤC	i
DANH SÁCH CÁC TỪ VIẾT TẮT	iii
DANH SÁCH HÌNH.....	v
Chương 1. KIẾN THỨC CƠ BẢN VỀ KHOA HỌC MÔI TRƯỜNG	1
1.1. Môi trường.....	1
1.1.1. Định nghĩa môi trường	1
1.1.2. Phân loại môi trường	1
1.1.3. Chức năng cơ bản của môi trường.....	4
1.2. Tài nguyên	4
1.2.1. Khái niệm tài nguyên.....	4
1.2.2. Phân loại tài nguyên.....	5
Chương 2. CÁC NGUYÊN LÝ CƠ BẢN CỦA SINH THÁI MÔI TRƯỜNG	7
2.1. Tổng quan về sinh thái môi trường	7
2.1.1. Khái niệm sinh thái môi trường.....	7
2.1.2. Ảnh hưởng của các điều kiện môi trường lên sinh vật và con người.....	7
2.2. Sinh thái học quần thể	15
2.2.1. Khái niệm quần thể.....	15
2.2.2. Đặc trưng và các mối quan hệ trong quần thể.....	15
2.3. Sinh thái học quần xã	17
2.3.1. Khái niệm quần xã.....	17
2.3.2. Đặc trưng và các mối quan hệ trong quần xã.....	18
2.4. Hệ sinh thái	21
2.4.1. Khái niệm hệ sinh thái.....	21
2.4.2. Đặc trưng của hệ sinh thái	21
2.5. Diễn thế sinh thái	22
2.6. Cân bằng sinh thái	23
2.7. Mối quan hệ giữa con người và hệ sinh thái	24
Chương 3. DÂN SỐ HỌC VÀ BÙNG NỔ DÂN SỐ	25
3.1. Dân số học	25
3.2. Phân bố dân số Việt Nam	26
3.3. Dự báo dân số Việt Nam	27
3.3.1. Quy mô dân số.....	27

3.3.2. Cơ cấu giới tính.....	27
3.3.3. Tỷ lệ dân số thành thị và nông thôn	30
Chương 4. Ô NHIỄM MÔI TRƯỜNG VÀ QUẢN LÝ MÔI TRƯỜNG Ở VIỆT NAM VÀ ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG.....	31
4.1. Định nghĩa ô nhiễm môi trường và phân loại ô nhiễm.....	31
4.1.1. Định nghĩa ô nhiễm môi trường	31
4.1.2. Phân loại ô nhiễm môi trường.....	31
4.2. Hệ thống quản lý môi trường tại Việt Nam.....	32
4.2.1. Mục tiêu của công tác quản lý nhà nước về môi trường.....	32
4.2.2. Các nguyên tắc chủ yếu của công tác quản lý môi trường tại Việt Nam	32
4.2.3. Nội dung công tác quản lý nhà nước về môi trường của Việt Nam	33
4.2.4. Công cụ quản lý môi trường.....	33
4.3. Con người và sự phát triển bền vững	51
4.4. Các vấn đề môi trường toàn cầu	53
4.4.1. Biến đổi khí hậu.....	53
4.4.2. Ô nhiễm rác nhựa.....	53
4.4.3. Mưa axit - ô nhiễm xuyên biên giới.....	54
4.4.4. Suy giảm đa dạng sinh học.....	54
TÀI LIỆU THAM KHẢO	56

DANH SÁCH CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Giải nghĩa
AQI	Chỉ số chất lượng không khí (Air Quality Index).
BĐKH	Biến đổi khí hậu.
BOD ₅	Nhu cầu oxy sinh học (Biochemical Oxygen demand) của 5 ngày đầu trong nhiệt độ 20°C trong buồng tối.
BVMT	Bảo vệ môi trường.
BVTV	Bảo vệ thực vật.
CCN	Cụm công nghiệp.
COD	Nhu cầu oxy hóa học (Chemical Oxygen demand).
CTNH	Chất thải nguy hại.
CTR	Chất thải rắn.
ĐDSH	Đa dạng sinh học.
ĐMC	Đánh giá môi trường chiến lược.
ĐTM	Đánh giá tác động môi trường.
HST	Hệ sinh thái.
KBM	Kế hoạch bảo vệ môi trường.
KCN	Khu công nghiệp.
KT - XH	Kinh tế - xã hội.
MT	Môi trường.
ODA	Viện trợ phát triển chính thức (Official Development Assistance).
PM ₁₀	Hạt lơ lửng trong không khí có kích thước $\leq 10\mu\text{m}$ (Particulate matter).
PM _{2,5}	Hạt lơ lửng trong không khí có kích thước $\leq 2,5\mu\text{m}$.
QBM	Quy hoạch bảo vệ môi trường.
QCVN	Quy chuẩn kỹ thuật quốc gia Việt Nam.
QLMT	Quản lý môi trường.
QTMT	Quan trắc môi trường.
SS	Chất rắn lơ lửng trong nước (Suspended Solids).
TCVN	Tiêu chuẩn Việt Nam.
TN&MT	Tài nguyên và môi trường.

Từ viết tắt	Giải nghĩa
TP	Thành phố.
TSP	Tổng bụi lơ lửng trong không khí (Total Suspended Particulates).
TSS	Tổng chất rắn lơ lửng trong nước (Total Suspended Solids).
TW	Trung ương.
UBND	Ủy ban nhân dân.
URENCO	Công ty Môi trường đô thị.
VOCs	Các chất hữu cơ bay hơi (Volatile Organic Compounds).
WQI	Chỉ số chất lượng nước (Water Quality Index).
XLNT	Xử lý nước thải.

DANH SÁCH HÌNH

Hình 1.1. Sơ đồ các thành phần môi trường.	2
Hình 1.2. Phân loại các dạng TNTN.....	5
Hình 2.1. Các kiểu phân bố không gian của quần thể.	15
Hình 2.2. Các dạng tháp tuổi.	16
Hình 2.3. Sơ đồ lưới thức ăn.....	18
Hình 2.4. Tháp sinh thái.....	19
Hình 2.5. Sơ đồ một HST tự nhiên.	22
Hình 2.6. Mối tương tác giữa các thành phần trong môi trường.	24
Hình 3.1. Phân bố tuổi của dân số Việt Nam từ năm 2019-2069	26
Hình 3.2. Tỷ lệ tăng dân số bình quân hàng năm theo 3 phương án, 2019-2069....	27
Hình 3.3. Tỷ lệ số giới tính của dân số Việt Nam theo 3 phương án, 2009-2069 ...	28
Hình 3.4. Tháp dân số Việt Nam 2019, 2039 và 2069	29
Hình 3.5. Quy mô dân số khu vực thành thị và nông thôn, 2019 – 2069.....	30
Hình 4.1. Sơ đồ hệ thống quản lý môi trường.	34
Hình 4.2. Logo của ISO 14000.	43
Hình 4.3. Quan hệ lẫn nhau của hệ thống tiêu chuẩn ISO 14000.....	44
Hình 4.4. Một số logo của nhãn sinh thái.	44
Hình 4.5. Bản đồ Khu đô thị sinh thái “Vũng Tàu Wonderland”.....	45
Hình 4.6. Làng sinh thái Cù Lân (Lạc Dương, Lâm Đồng).	47
Hình 4.7. Mô hình phát triển bền vững.....	52
Hình 4.8. Sơ đồ nguồn gốc mưa axit.	54